

IZHAJA OB
ČETRTKIHUREDNIŠTVO IN UPE
LJUBLJANA, BREG 10
POŠT. PREDAL. ŠT. 345
RAČ. POŠT. HRAN. V
LJUBLJANI. ŠT. 15 393

DRUŽINSKI TEDNIK

ILUSTROVAN TEDNIK ZA POUK IN ZABAVO

POSAMEZNA
ŠTEV. 2 DINNAROČNINA 1 LETO
80, 1/2 LETA 40, 1/4 LE
TA 20 DIN V ITALIJI
NA LETO 40 L. FRAN
CUI 60 F. AMERIKI 2 \$

IV. leto

V Ljubljani, novo leto 1932

Štev. 1

2200 nagrad, vrednih nad 50.000 Din,

razdeli Družinski tednik „Roman“ svojim naročnikom

(Vse podrobnejše na 4. strani)

Za zidovi ljubljanskega Gradu

Pretrsljive zgodbe o prebivalcih Viteške dvorane

Tri, štiri vrste v dnevnem časopisu nam pogosto razgalijo večje tragedije kakor marsikateri članki z debelimi tristolpčnimi naslovi. Tragedije so to tistih ljudi, ki bi se jih najrajši ognili, kadar jih srečamo. Od sramu nad samim seboj. Ker so oblečeni v cape. Ker jim je glad oglodal obraz in osušil telo. Ker so večji siromaki od beračev.

Ne, niso berači. Berača srečaš, mu vržeš dinar v klobuk in greš dalje. Berač je pač berač. Siromak je, toda svoj poklic ima: živi od milodarov. Oni drugi pa ne žive od milodarov, ne omojo. Žriva so, ne dolžne žrtve tiste pošasti, ki ji pravimo danes „kriza“ ali pa „gospodarska stagnacija“...

Sram nas jih je in sram nas je pred njimi. Ker so nam živ očitek, nam, ki hodimo spodobno oblečeni in nam ne gleda lakota iz oči. Ker vemo, da bi morali nekaj zanje storiti, pa ne storimo.

*

„Umrli je in zapustil v Viteški dvorani na ljubljanskem Gradu devet nepreskrbljenih otrok. Ljudje, spomnite se teh črvičev, ki hirajo v Viteški dvorani!“

Tako nekako se je glasila drobna vest, ki nam je odkrila tragedijo nesrečne družine v Viteški dvorani na ljubljanskem Gradu. In tragedijo petih, šestih drugih družin, ki v največji bedi in obupu čakajo na Gradu odrešitve.

Na dvorišču prostranega grajskega dvorišča sem ga srečal. Skoraj opotekal se je. Kakor v omotici je stopal čez dvorišče. Ogniti se me je hotel. Nagovoril sem ga in ga prosil, naj mi pokaže, kje je tako zvana viteška dvorana. Tista dvorana, kjer so si nekdanj vsega dobrega siti vitezi v razkošju in sijaju preganjali dolgčas z gostijami, ženskami in igrami — dvorana, kjer danes ljudje še za kruh nimajo.

Začel mi je pripovedovati o svojem žalostnem življenju. Pohlevno, mirno je pripovedoval. Ležal je več mesecev v bolnišnici. Ko jo je polzdrav zapustil (docela ozdraveti ni mogel, ker je moral napraviti prostor drugim, še huje bolnim), mu je rekel lastnik podjetja, kjer je bil v službi, da je kriza, da ga ne potrebuje več...

Pohlevno je govoril. Ni bilo več moči v njem za obup in sovraštvo. Preveč je bil izčrpan, bolan in sestradan. In njegove poslednje besede so bile: „Beračiti ne smemo, kraški ne smemo — živi pa ne moremo pod zemljo!“

Te besede so mi razgalile ves njegov obup. Besede, ki vpijejo do

bilo doma, v mesto je šla, da izprosi pri ljudeh vsaj kruha. V tej sobi stanuje še mlada mati z dvema otročičema, ki ji je odstopil kot. Nezakonska mati je in se mora preživljati s šivanjem, ker se je oče njenih črvičkov pobarabil, jo zapustil in njo in otroka prepustil kruti usodi.

kuhinjo. Doma je bila samo žena z mlajšima otrokoma. Starejši fant je bil v šoli. Mož dela v neki ljubljanski tovarni. Žena je še mlada, vendar so ji skrbi že razorale obraz. Ko sem jo vprašal, kako živi, se je razvnela. Zdela se mi je kakor človek, ki se potaplja in kriči, kriči na pomoč. Kar bruhalo je iz nje.

Da, človek v obupu vedno odkrito govori. Mi, ki živimo pod Gradom in niti ne vemo, kaj je beda in lakota, čeprav imamo krizo venomer na jeziku, mi smo potuhnjeni, neodkriti in živimo svoje življenje v neprestanem zabavljanju, kakor bi nas zdaj zdaj moralo biti konec. Res, naše življenje ni bogvekaj, toda na glas nam le še ni treba kričati: „Umiram od lakote in boleznij, pomagajte nam!“

*

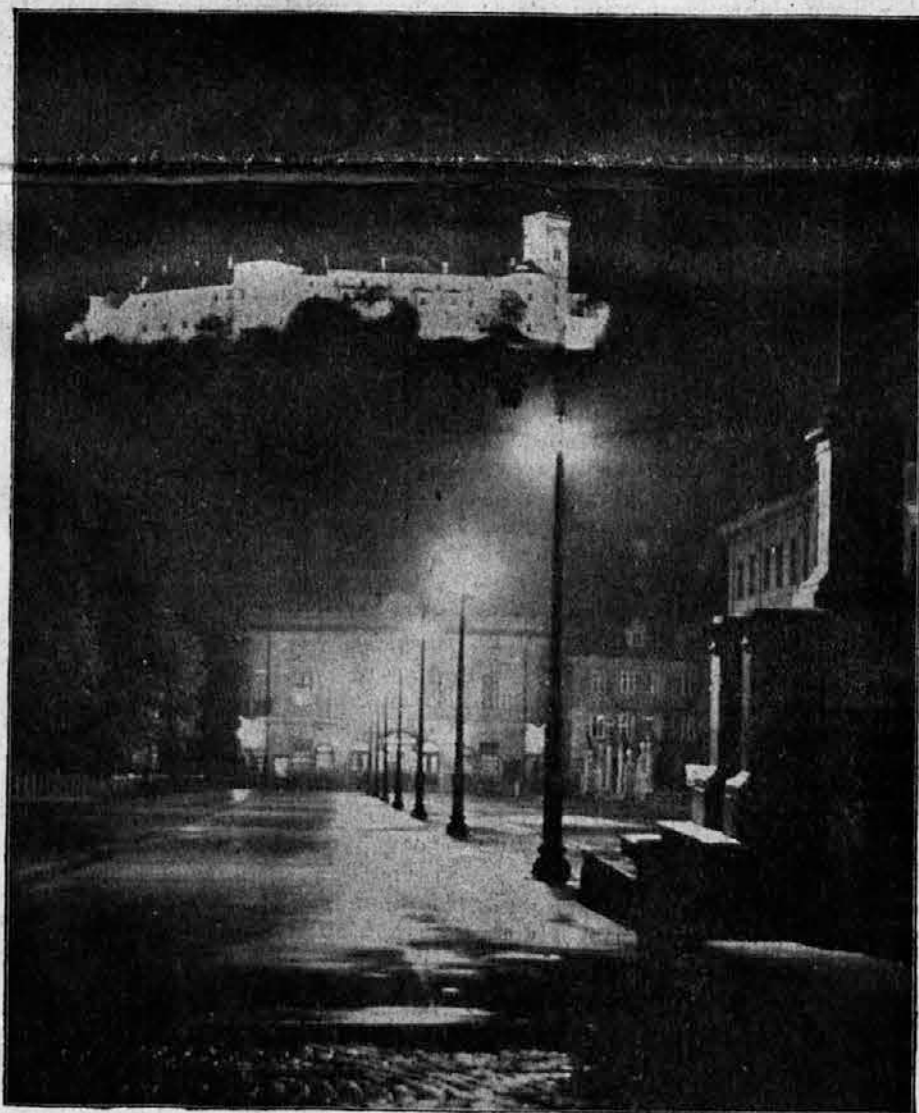
Vsakdanja je zgodba te žene. Trije otroci v cunjah. Mož prinese ob sobotah 140 Din. Od tega mu ostane za pol litra in za „save“. Saj to je vse, kar si privoščijo po celotenskem garanju. Zda pa bo delal samo štiri dni na teden. Vmes so še prazniki. Za „stanovanje“ bo plačal 240 Din na mesec. Iz dolgov se ni mogoče izkupati. Iz stanovanja so jih že trikrat hoteli vreči, ker niso mogli plačati najemnine.

Mlada žena mi je razkazala svojo revščino. Njena punčka se je je krčevito držala za krilo in me plaho gledala. Otroček še ne razume, kaj mamo tišči, le sluti morda. Fantek pa je sedel v kotu in boječe z očmi spremljal materine obupne kretnje. Fantek je razumel vse. Zgodaj je moral spoznati življenje.

Ta mlada žena je nekoč poznala lepše dni: ko je imel njen mož še dober zaslužek, ko je bila še služkinja in si je lahko prihranila za obleko, ki jo še danes nosi. Potem pa je prišla kriza in z njo brezposelnost. Njo je vrgla bolezen. Med boleznijo je šlo njeno urejeno gospodinjstvo po zlu.

„Jaz sem že kot ciganka,“ mi je rekla, „toda za otroke mi je... Vsi so v cunjah... Ne morejo med ljudi, v šolo...“

Vsa obupana je mlada mati, ko gleda svoje otroke v cunjah. Ves dopoldan je tekala po mestu iz ene pisarne v drugo. Prosila je za oblekco. (Nadaljevanje na 3. str.)

Ljubljanski Grad v luči reflektorjev

neba. Strašen opomin so. Vsem nam pod Gradom. Te besede so izpoved vseh, ki umirajo v bedi in gnevu na Gradu.

Pokazal mi je tudi svojo „sobo“. Mračna je, mrzla in zatohla. V kotu sta se igrala dva bleda in bolna otroka, oblečena v cunje. Žene ni

Kdor ne ve, kaj je siromaštvo, naj si ogleda to „sobo“ na Gradu. Sto petdeset dinarjev stane na mesec...

Gvant dela ljudi, cunje pa uši...

Ta od bede strti mož me je nato peljal k drugi družini. Stopil sem v

Padec iz višine 2000 metrov

Doživljaj ameriškega letalskega kapetana

Gotovo ni mnogo ljudi, ki bi padli iz višine 2000 metrov iz letala, brez padala, pa vendar še ostali pri življenju. O takem človeku pripoveduje v velezanimivem poročilu ameriški letalski kapetan Herbert Regling, eden izmed najdrznejših pilotov ameriškega letalstva. Dajmo mu besedo!

Bilo je v maju leta 1950, ko je newyorški veleindustrijec Harry Rowland nenadoma dobil obvestilo, da mora v trgovskih zadevah nemudoma v Čikago. Ker je bila stvar tako nujna, da z brzovlakom ne bi mogel o pravem času priti, si je telefonično naročil letalo. Vodstvo letališča je pozvalo mene, da ga prepeljem; ker pa so bila vsa druga letala že zasedena, nama ni kazalo drugega kakor da sedeva v majhen, odprt dvosedežni aparat. Vreme je bilo že pri startu vetrovno in iz Čikago so poročali o hudih nevihtah z bliskom in gromom. Obetala se nama je torej vse prej ko prijetna vožnja.

Iz početka je šlo še dokaj dobro; aparat se je med tuljenjem in rjovenjem pogumno vrtal skozi vihar. Toda vetrovni sunki so postajali vse hujši in nevarnejši, in najino letalo je treslo in premetavalo, da je bilo joj. Nekajkrat se nama je jermen, ki sva bila z njim privezana k aparatu, nemilo zategnil okoli pasu, ker se najini telesi nista mogli tako iznenada sprijazniti z nepričakovanim poskokom aparata. In potem je prišel trenutek, ki bi bil Rowlandu tako lahko postal usoden.

Letalo se je bilo namreč pod silnim sunkom vetra strmo vzpelo — in isti mah sem začel s sedeža za seboj slaboten vzvik. Takoj sem vedel, da se je moralo nekaj zgoditi. Oprezno se ozrem nazaj, in lahko si predstavljate mojo grozo, ko vidim, da je sedež za menoj prazen! Kaj se je zgodilo? Jermen, s katerim je bil moj potnik pritrjen k aparatu, se je utrgal in nenadni silni vzpon letala je Rowlanda vrigel s sedeža. Z grozo sem pomislil na strašno usodo nesrečnega, v duhu sem že videl, kako je njegovo telo strmoglavilo iz višine 2000 metrov na tla in se zmastilo v brezoblično maso. Takrat pa začujem skozi oglušujoče rohnenje motorja slaboten krik. Z vso opreznostjo se vzpnem s sedeža, pogledam okoli sebe — in glej: tam, čisto zadaj, na repu letala sedi Rowland in se z nadčloveškim naporom svojih sil obupno oklepa aparata!

Seveda je bilo docela nemogoče, da bi mu med poletom priskočil na pomoč. Pristati mi tudi ni bilo mogoče, teren je bil prenevaren. Najbližje letališče pa je bilo daleč najmanj četrt ure vožnje. Ali bo Rowland vzdržal tako dolgo v tem strašnem položaju?

Pognal sem aparat na največjo hitrost in se venomer oziral nazaj, ali je Rowland še na letalu. Siro-maku so od napore skoraj stopile oči iz jamic, njegov obraz je bil zaripel in spačene črte so mi svedočile, da njegove moči popuščajo. Vsak trenutek je utegnila nastopiti katastrofa.

Toda tudi najbolj peklenske četrt ure mora biti konec. Pod seboj sem zagledal letališče! Rahlo kakor še nikoli sem se spustil na tla in aparat je nežno, skoraj nezaznavno pristal. V trenutku se je zbrala okoli letala cela četa mož, ki so naglo rešili Rowlanda iz njegovega neprijetnega položaja.

Mož je imel živce kakor iz jekla. Navzlic izčrpanosti in neskončni utrujenosti je že nekaj minut nato v topli sobi čisto mirno med smehom pripovedoval o svojem doživljaju. Ko ga je vrglo s sedeža, je instinktivno iztegnil roke, da bi se kam prijel. In aparat, ki se ga

je s svojim vzponom tako neljubo otresel, je bil obenem tudi njegova rešitev. Ko se je namreč prednji del letala vzpel, se je moral seveda hkrati prav toliko pogrezniiti rep in Rowland, ki je v elegantnem loku zletel iz kabine, je na vso srečo priletel nanj. Mehko sicer ni priletel — toda kdo bi v takem trenutku povpraševal po udobnosti?

Kako dobre živce je imel mož, dokazuje tudi to, da se je odločil nadaljevati vožnjo v istem letalu. Pol ure po pristanku je že sedel v njem. Vožnja je potekla znatno mirneje in Rowland je o pravem času prispel v Čikago.

*

Čudno, nerazumljivo se igra usoda s človeškim življenjem. Ni minilo pol leta po tej vratolomni avanturi, ko se je Rowland na hodniku doma v Newyorku spotaknil na jabolčni lupini, padel, si pretresel možgane in umrl...

Mojstrovina

Napisal Albert Haig

(Avtor te novele je dobil v Ameriki nagrado za najboljšo kratko povest)

„Zakaj ne bi šlo?“ je nestrpno vprašal Fred Granger. „Saj je vendar tako dobro zasnovano, da se sploh ne more izjaloviti. Vesel bodi, Harry, ko ti dam priliko, da se izkažeš pri tako veliki stvari. Če pa te je res strah pokazati se za dve minuti v uniformi, pa le kar povej. Potem se pač obrnem na koga drugega.“

Harry, v uniformi uslužbenca elektrarne, se je nemirno presedel na stolu.

„O strahu ne more biti govora,“ je rekel naposled. „Toda če ne podpiše?“

Fred Granger je vzdihnil. To ima človek od tega, če se ukvarja z ljudmi, ki jim manjka pravega poleta in ostanejo zaradi večnih „če“ in „ampak“ vedno sredi pota. Potegnil je iz žepa svoje elegantne promenadne obleke zvežčič natisnjenih obrazcev elektrarne, listič karbona in prazen ček. Obrnil je prvi list v zvežčiču, položil podenj ček in skrbno vtaknil vmes karbon.

„Če res nikakor ne bi hotel podpisati, se pač lepo posloviš in greš,“ je nadaljeval. „Potem sem pač vrgel denar za tele tiskovine in tvojo uniformo skozi okno. Seveda bi bilo škoda. Toda saj bo podpisal!“

„Prav za prav se mi res ne more nič zgoditi,“ je premišljal Harry. „Če bo sila, pa jo jadrno ucvrem. Drugače mi tvoj načrt ugaja.“

„Poznanje ljudi, dragi moj, poznanje ljudi in hladen razum,“ je pokroviteljsko razlagal Fred. „Na tem temelje moji uspehi. Zato mi tudi še nikdar niso prišli do živega kakor tolikim bedakom našega poklica, ki se zanašajo samo na golo naključje. Podrobno delo — to je glavno! Zato sem tudi moral najprej izvoljati Gernerjeve navade, in šele nato sem se spravil na podrobnosti. Skopuški čudak je in nima tajnika, zato mora vsako cunjo sam podpisati. To ni bilo težko do-

gnati. Vrh tega je kratkoviden, zato ne bo opazil morebitnih majhnih nepravilnosti na obrazcu. In tretjič rad kupuje dragulje in starine, pri čemer ne povprašuje dosti po izvoru blaga. Po tem takem je tiste vrste človek, ki postane že ob pogledu na uniformo nervozen. In čeprav te bo videl samo v uniformi uslužbenca elektrarne, ne bo niti trenutek pomišljal in bo nedolžni obrazec takoj podpisal.“

„Upajmo torej vse najboljše,“ je prikimal Harry. „Glavno je, da dohiva podpis.“

„Tako je,“ je pritrdil Fred. „Vse drugo naj te nič ne skrbi. Banka je zaradi njegovih obsežnih poslov že vajena velikih izplačil. Boš videl, da pojde ko po maslu.“

Taksi se je ustavil na vogalu tihe, ozke ulice, kjer je stala starinska in dokaj zanemarjena Gernerjeva hiša. Oprezno sta se zaveznika ozrla na vse strani, nato pa sta stopila iz voza. Še enkrat je Fred Granger zabičil svojemu pomagaču vse potrebno. Nato je počasi odšel po ulici, Harry pa je boječče pozvonil na vratih Gernerjeve vile.

Fred je bil razigrane volje. Kako lahko si olepšaš življenje, je premišljeval, če imaš le malo soli v glavi. Takile ljudje kakor Harry seveda ne bodo nikoli nikamor prišli, preveč nesamostojni so; če jih ne vodijo pravi duhovi ti gredo kakor osli na led. Fred pa ni še nikoli storil poklicne napake, in čeprav so mu ljudje s policije že nekakraj zadajali precej nerodna vprašanja, mu vendar še nikoli niso mogli ničesar dokazati. Nu, da, glavico je treba imeti...

Tisti trenutek je zmotil Freda v njegovih premišljevanjih Harry, ki je priteknel na cesto; že od daleč se mu je bralo na obrazu veselo razburjenje.

„Vse v redu,“ je žarel. „Podpisal je. Iz početka se mi je zdelo, da

se nekam obotavlja, in že sem mislil, da je kaj zavohal. Toda uniforma in njegovo na obrazcu napisano ime sta ga očitvidno pomirili. Rekel sem mu, da je elektrarna izdala nove predpise, ki jih morajo naročniki potrditi. Samo formalnost, toda če ne bi hotel podpisati, bi mu morali ustaviti električni tok za razsvetljavo. In tedaj je brez obotavljanja podpisal, jaz pa sem...“

Granger je nestrpno prekinil svojega zaveznika in mu vzel zvežčič s formularji. Oprezno je dvignil list, ki ga je bil Gerner podpisal, in

Gramofone, plošče
kupim edino najugodnejše, ker je največja izbira, edino le pri

„CENTRA“

Ljubljana, Miklošičeva c. 38. Palača Grafike.
Najmodernejša izposojevalnica plošč

karbon, ter si pozorno ogledal ček pod njim.

„Imenitno!“ je vzkliknil po kratkem proučevanju. „Saj sem vedel, da pojde.“

Na čekovnem obrazcu se je pokazal natanko na pravem mestu od-tis Gernerjevega podpisa, slaboten sicer, vendar dovolj jasen. In pol ure nato je Granger že sedel v hotelski sobi in se sklanjal nad čekom ter oprežno, črto za črto izrisal s peresom in črnilom ves podpis. Nekaj minut je počakal, da se je nova pisava posušila, nato pa je z mehko radirko zbrisal vse sledove prepokiranega podpisa.

„Mojstrski je to, Harry!“ se je zasmel, ko je naposled podržal ček, pozorno ga gledaje, k luči. „Z navadnimi ponaredbami ni da bi se človek ukvarjal; v bankah so vseh fint polni. Toda to ni ponaredba običajne vrste, to je pravi podpis starega stiskača. Živa duša ne bi tu opazila razlike.“

Vse drugo je bila igrača. Treba je bilo le še na čeku napisati vsoto in ga nesti v banko. In spet se je pokazala Fredova bistrovost. Harry je hotel na vsak način napisati najmanj sto tisoč dolarjev, da bi se tako za vselej iznebil vseh skrbi. Le s težavo ga je Fred prepričal, da bi bilo več ko deset tisoč dolarjev nevarno.

„Prevelika vsota bi zbudila pozornost,“ mu je pojasnil. „Tudi tega ne smeva tvegati, da bi ček presegel kritje računa. Drugače bo banka telefonično vprašala Gernerja, in potem z bogom prostost! Malo premisleka, Harry! Človek se mora tudi z malim zadovoljiti. Možgani, dragec moj, ne slepa pohlepnost! Nu, pod mojim vodstvom bo iz tebe morda še kaj!“

V banki je šlo gladko po načrtu. Blagajnik je površno preletel podpis in spodobno izplačal deset tisoč dolarjev.

„Vse skupaj je bilo prava igrača,“ je pokroviteljsko pokimal Fred svojemu prijatelju, ko sta stopila iz banke in poklicala taksi. „Stari bo opazil šele takrat, ko bova že zdavnaj za hribi in dolinami. Zdaj vidiš: treba je le, da paziš na vse maleenkosti in da ničesar ne prezreš...“

„Res je!“ ga je zdajci prekinil neki glas za njegovim hrbitom, ko sta zaveznika ravno hotela stopiti v avto. Z nasmehom je neki gospod

Mnogo sreče in uspeha v novem letu 1932

želita cenj. naročnikom, bralcem in
inserterom

uredništvo in upravništvo.

Kri — za svojega bližnjega

Dr. Oton Bajc o uspešnih krvnih transfuzijah v ljubljanski bolnici

Transfuzija krvi je danes po vsem svetu priznana kot jako koristna zdravilna metoda. Z njo nadomestijo izgubljeno kri pri poškodbah in porodih. Pa tudi pri kronični izgubi krvi in slabokrvnosti si utira čedalje uspešneje pot.

Nadomestitev izgubljene krvi z drugo so poskusili že jako zgodaj v zgodovini zdravstva. Seveda se nam zdi najbolj naraven prenos krvi od človeka na človeka. To idejo najdemo tudi v pripovedkah in mitih skoro vseh narodov. Spočetka naj bi se sicer prenesli s krvjo značaj in sposobnosti, bodisi umstvene ali praktične. Tudi mladost naj bi se prenesla s krvjo. O tem poročajo že klinopisi iz starih Niniv in najstarejši medicinski egipčanski papirus; sveto pismo kakor tudi Ovid poročajo v svojih spevih o pomladitvah starcev s krvjo mladeničev (tkzv. Cura medeana).

V poznejši dobi naj bi prenos krvi omilil značaje. Tako naj bi se zdravili melanholiki (otožni ljudje) s krvjo sangvinikov (vročekrvnežev), flegmatiki (ljudje, ki se izlepa ne razburijo) s krvjo kolerikov (razdražljivih ljudi). Zanimiv je tudi predlog naj bi se prepirajoči zakonci z medsebojnim prenosom krvi pripravili do znosnega življenja.

Prva znanstvena transfuzija kot eksperiment se je izvršila od psa na psa v Londonu l. 1665. Izvršil jo je Rihard Lower. Pri tem poiskusu pa ni bilo najvažnejše vprašanje, ali ostane izkrvavljeni pes s preneseno krvjo živ, nego, ali bo spoznal svojega gospodarja ali ne. To vprašanje je stavil znameniti kemik in fizik Boyle.

L. 1667. je pa pariški fizik Jean Denis prvič prenesel kri iz arterije (odvodnice) jančka v veno (dovodnico) človeka. Poiskus je uspel.

Temu posrečenemu poizkusu pa je sledilo več tragičnih, zato so take poizkuse v Parizu in Rimu stro-

položil roko Fredu na ramo in pomignil dvema tovarišema, ki ju je že zunanost izdajala za kriminalna uradnika. Kakor bi trenil sta imela Harry in Fred okove na rokah in sedela v avtomobilu.

„Tajenje bi bilo menda nezmyselno,“ se je obrnil Fred na detektiva, ko se je za silo osvestil. „Rad bi pa le vedel, kako ste mogli izvohati. Saj je bila uniforma brezhibna...“

„Kakopak da je bila,“ je ljubeznivo pritrdil detektiv. „Ideja o uniformi uslužbenca elektrarne je bila sijajna. In vendar je Gerner le zato podpisal formular, ker se je bal. Nu, od tod pa do sklepa, da potrebujete njegov podpis za sleparijo v banki, ni bila več dolga pot.“

„Že prav — samo kako je Gerner sploh mogel kaj zasumiti?“ je nestrpnost vprašal Gerner.

„Ali niste malo prej sami rekli svojemu pomagaču, da je treba paziti tudi na malenkosti in da se ne sme ničesar prezreti? Vidite, Gerner v svoji staroverski hiši elektri sploh nima, nego plin! Pameti je treba, Granger, pameti in skrbnega podrobnega dela, če že hočete biti mojster!“

go prepovedali. Teoretično pa so se še bolj intenzivno bavili s problemom in metode, ki so jih iznašli, so se le malo razlikovale od današnjih. Počasi so prodirala načela, da je dopustno prenesti kri le od človeka na človeka in da naj bi se to uporabljalo kot zdravilo pri izkrvavitvah. Zopet je bil London, kjer se je izvršila prva transfuzija po novih načelih, in sicer jo je izvršil porodničar Blundell sredi 19. stoletja in s tem rešil življenje izkrvavljeni porodnici.

Človek bi mislil, da je bil sedaj led prebit in da bo nastopila transfuzija krvi svojo zmagoslavno pot po vsem svetu. Vendar so se nadaljni poizkusi ponesrečili. Vstali so hudi nasprotniki, tako da je oficijelna medicina transfuzijo krvi zavrgla. Posebno ko so mogli nasprotniki dokazati, da reši časih izkrvavljenega tudi infuzija (vbrizg) fiziološke raztopine slane vode. Šele svetovna vojna je pripomogla transfuziji krvi do zmage, ko so večkrat, potem ko so poskusili vse drugo brez uspeha, rešili z uspešno transfuzijo dragoceno življenje.

Med nevarnostmi, ki prete bolniku, je največja ta, da njegov organizem ne prenese krvi darovalca. Človeštvo se namreč po krvi deli v štiri skupine, ki se pa med seboj ne prenašajo. Ta medsebojna neznosljivost obstoji v tem, da se kri darovalca, ki ne spada v isto skupino, kakor kri prejemnika, v ožilju letega sesede. Obenem potegne za seboj tudi njegovo lastno kri, tako da se rdeča krvna telesa zlepijo v kepice in večje kepe, ter postanejo tako nesposobna za prenos kisika. To se pravi, da kri ne more več zadostiti svojemu namenu. K temu pride še mehanična ovira. Kajti prej omenjene kepice zamaše nekatere žile, večje, ki se napravijo v srcu, pa sploh onemogočijo delovanje srca. Ta proces jako hitro napreduje in nastopi smrt že po 12 do 24 urah.

Brez skrbi lahko prenesemo kri, če spadata bolnik in darovalec v isto krvno skupino. Tudi kri takozvane četrte skupine lahko brez skrbi prenesemo vsem drugim skupinam; medtem ko se n. pr. druga in tretja skupina absolutno ne prenašata in lahko tak prenos povzroči bolnikovo smrt. Določitev skupin je zadnja leta jako poenostavljena in izvršljiva v nekaj minutah z malenkostnimi pripomočki. S te strani torej ne preti zdaj nobena nevarnost več. Infekcija darovalca je pri pazljivosti skoraj izključena.

Aparatura pa je zadnja leta tudi tako izpopolnjena, da se prenos krvi izvrši z lahkoto v 10—15 minutah.

Na kirurški oddelku ljubljanske bolnice smo začeli uporabljati transfuzijo kot zdravilno metodo pred letom dni in jo zdaj redno izvršujemo. Razširili smo jo tudi na kronična obolenja krvi in pri oslabelosti, pri katerih se je izkazala kot izvrstno sredstvo, med tem ko so že vsa druga odrekla.

Tako smo napravili v 1 letu 33 transfuzij. Seveda je to premajhno število, da bi izrekli dokončno sod-

bo o koristi transfuzije. To pa tudi ni potrebno, ker je metoda priznana po vsem svetu in smo jo tudi mi uvedli kot preizkušeno sredstvo in ne kot poizkus. Vendar pa se lahko tudi naš oddelek priključi brez pridržka ugodni sodbi o metodi. Tudi pri nas je bilo že rešeno marsikatero življenje.

Krvodajalcev se je na dva poziva javilo 65. Večinoma so iz mesta, ker okoličani niso tako hitro pri roki in je transfuzija po navadi nujna. Pohvalno moramo priznati, da so vsi vedno pripravljene in da se odzovejo v najkrajšem času našemu pozivu. Po stanovih razdeljeni so zastopani skoraj vsi, od uradnika in akademika do težaka in

seveda tudi brezposelnih ne manjka. Honorar znaša 300 Din, je pa tudi nekaj takih, ki so ga odklonili in ga darovali v dobrodelne namene.

Neprijetnih posledic nismo opazili ne pri bolnikih, če izvzamemo vročino, ki traja časih dan ali dva, ne pri darovalcih. Pri le-teh tudi pri ponovnem odvzemu krvi ne. Enemu smo vzeli kri že 9krat. Kljub temu pa se počuti izvrstno in je pripravljen vsekdar priskočiti na pomoč svojim bližnjim, ki potrebujejo krvi za ozdravljenje.

Upamo, da bo dobrih uspehov čim več in da bomo tudi v prihodnje lahko uporabljali metodo v korist in zdravje naših bolnikov.

Za zidovi ljubljanskega Gradu

Nadaljevanje z naslovne strani

„Zakaj pa niste prišli k božičnici v „Union“? so ji rekli, „saj je bilo v časopisih!“

„Gospod, kje naj vzamem denar za časopis! Če bi imela dva dinarja, bi kupila krompirja, da ne bi bili otroci lačni!“

Naposled mi je povedala, kako je bilo pred dnevi, ko je prišla prosit obleke in hrane. Priključila se je gneči pred vrati. Pa je stopil gospod iz pisarne in prijel za roko bolj oblečeno prosilko in jo potegnil iz gneče v sobo. Ona v ogojeni in razcapani obleki se je oprijela izvoljenke za roko, češ, še mene vzemite v sobo, da ne bom zastoj čakala. Ona pa se je je otresla...

„Kakor bi bila ušiva, se me je otresla. Nič čudnega bi ne bilo, tudi če bi bila. Gvant dela ljudi, cunje pa uši!“

Zunaj blesk, znotraj beda...

Naposled sem obiskal še viteze bede v Viteški dvorani Gradu. Molče se bore ti vitezi v tej dvorani — ne morda za naklonjenost lepe grajske gospodične, ne, za kosček suhega kruha. Viteško prenašajo vse trpljenje. Ne v razkošju in blesku in izobilju, temveč v lesenih kobjah, v katere so razdelili Viteško dvorano v „sobe“ — v mrazu in usmrjenem zraku.

Po kamenitih stopnicah prideš vanjo. Postati moraš vrh stopnic, ker tvoje oči niso vajene ledenega mraka. Že svetlobni prameni, ki se ukradejo skozi gosto zamrežena okna pod stropom, so tako borni. V prvem odprtem delu dvorane leži kup cunj. Na njih se valjajo bolni otroci. Zanimarjeni in topo strme v človeka.

V prvi koji prebiva delavec z ženo in štirimi otroki. Do jeseni je kopal Ljubljano. Zdaj je že šest tednov brez zaslužka. Žena prosi po mestu, ni je doma. Njegova koliba in vse, kar je v njej, je živ simbol bede. On sam je plašen, nezaupljiv, molčec. Beda ga stiska za grlo.

V drugi koji se je bila naselila Kosova družina. Kos je pred tedni umrl. To je tisti, ki je zapustil devet nepreskrbljenih otrok. Najstarejšemu je sedemnajst let, najmlajšemu osem mesecev. Kos je imel tur navratu. Nekaj se je praskal in si zastupil kri. Po strašnem trpljenju je v bolnišnici izdihnil.

Človeku se zdi, da je v tej dvorani vse zastrupljeno...

V tretji koji je upokojen organist. Njegova bolna žena preživlja s šivanjem pet otrok. Čeprav je oprava siromašna, te vendar prijetno iznenadi red v tej koji.

V četrthi koji živi neki zidar z ženo in otrokom. Hvala Bogu, da ima zdaj še stalen zaslužek. Ni mu tako hudo kakor njegovim tovarišem.

V peti koji stanuje delavec s tremi otroki. Nekaj sicer zasluži, vendar ne toliko, da bi pobral svoje reči in se izselil iz tega groba. Ne bi zmoget pet sto Din za stanovanje in da bi še nasitil lačne želodčke. Tu plača samo pet in dvajset Din na mesec.

To so vitezi bede ljubljanskega Gradu. Dva štedilnika imajo v dvorani. Na enem si kuhata dve stranki (16 želodcev), na drugem pa tri (12 želodcev). Osem in dvajset človeških bitij je stisnjenih v tej dvorani! Same žrtve krize!

Vesolja ne poznajo ti ljudje. Življenje jim izpolnjuje obup. In ni ga svetlega žarka, ki bi jim z nado na boljšo bodočnost posijal v otopeno srce.

Razen morda bleščečih žarkov reflektorjev, ki z njimi Ljubljana časih razsvetli svoj Grad. Ti žarki posijejo skozi okna tudi v njih siromašne koje. Viteška dvorana je namreč na tej strani Gradu, ki je obrnjena proti mestu.

Toda ti žarki zanje niso svetli. Prejarki so, prebodeči, oči samo peče od njih. In duše jim ne ogrejejo in tudi nasititi jih ne morejo, ne obleči. Le še bolj jih zazebe v njih...

*

Kakor kaznjencu, ki ga izpuste iz ječe, mi je bilo, ko sem bil spet na svežem zraku in zavil po stezi dol v Ljubljano. Kar strmel sem na ulicah. Vse izložbe so bile polne, vse bajno razsvetljene. Veselo so nosili ljudje božične in novoletne darove domov. Šel sem čez most, na levi blešči drugi, na desni tretji. Pred glavno pošto veličastna perspektiva tja do tivolskega gradu...

Nisem mogel verjeti, da sem bil še ravnokar v zatohlih, mrzlih kletih, kjer ni izložb, ne razsvetljave, ne božičnih darov, ne veličastnih perspektiv. Na Gradu, na našem staroslavnem, mogočnem Gradu...

Tito

Za več ko 50.000 Din dragocenih nagrad

je pripravil „Roman“ svojim naročnikom za novo leto

Berite in sami presodite!

Leto 1951 se je končalo, začelo se je leto 1952. Za novo leto da spodoben človek svojim najbližjim nagrade — velike ali majhne, kakršne so pač njegove denarne razmere. Tudi DRUZINSKI TEDNIK „ROMAN“ se hoče pri tej priliki spomniti svojih najbližjih, svojih naročnikov.

DRUZINSKI TEDNIK „ROMAN“ je v ta namen pripravil dolgo vrsto nagrad, ki jih razdeli med svoje naročnike. Te nagrade so vredne več ko 50.000 Din in predstavljajo vse brez izjeme prekrasne darove, ki so se jih premnogi izmed Vas že dolgo zaman želeli. One bodo lep okras vsaki hiši, vsak dan iznova Vas bodo razveseljevale in Vas vedno spominjale lista, ki se vam je tako priljubil in se ni ustrašil velikih žrtev, samo da Vam napravi veselje.

Kako pridete do teh nagrad? In kdo dobi katero?

Pogoji so zelo enostavni in lahki. Naj Vam jih navedemo:

1. Na 8. str. natisnjeno sliko morate razrezati na posamezne dele, sestavite iz njih sliko v lepo zmiselno celoto, nalepite rešitev na papir, podpisite se z navedbo natančnega naslova in pošljite v pismo (poština znaša zdaj 1-50 Din) na uredništvo „Roman“, Ljubljana, Breg 10. Če boste sliko pravilno zložili, boste na njej opazili neki napis, ki sliko simbolično označuje. Ta napis Vam bo tudi olajšal reševanje in Vam bo pozneje služil za kontrolo.

2. Istočasno ko pošljete pravilno rešeno uganko, morate nakazati vsaj Din 40.— za polletno naročnino na DRUZINSKI TEDNIK „ROMAN“, to je do konca junija 1952. Če nimate pri roki položnice, pišite ponjo, da Vam jo takoj pošljemo. Če ste morda za leto 1951 še kaj dolžni zaostale naročnine, morate poprej poravnati tudi to, drugače sploh ne pridete v poštev pri razdeljevanju nagrad. Pogoji je, da so Vaši računi z „Romanom“ za leto 1951 popolnoma poravnani, za leto 1952 pa najmanj do konca junija.

3. Kdor je že pred razpisom teh nagrad poravnal naročnino, tako da jo ima plačano najmanj do konca junija 1952, ima seveda tudi pravico do udeležbe pri nagradah, dobro je pa, če pošlje pri tej priliki naročnino še za drugo polletje 1952.

4. Rešitve in naročnina morajo biti v naših rokah najkasneje do 1. februarja 1952. V Vašem lastnem interesu je, da ne odlašate in da takoj, ko ste uganili, pošljete rešitev in naročnino. S tem znatno olajšate evidenco in razbremenite upravo pri sortiranju odgovorov in položnic.

Pripomnimo, da tudi najboljša rešitve ne pride v poštev vse dotlej, dokler ni nakazana vsaj polletna naročnina (januar—junij 1952) v znesku Din 40.—. Ravno tako pa seveda ne more tekmovalci za nagrade, kdor pošlje samo denar, rešitve pa ne.

Kako se prisodijo nagrade.

1. Vsi tekmovalci, ki so izpolnili gornje pogoje, imajo enako pravico do katerekoli nagrade, vendar vsak naročnik samo do ene. Katero kdo dobi, odloči žreb. Žrebalo se bo v prvi polovici februarja 1952, natančnejši datum objavimo v eni prihodnjih števil. Žrebanje se bo vršilo pod nadzorstvom oblasti.

2. Edini, ki nimajo pravice do nagrad, tudi če bi sicer izpolnili vse

predpisane pogoje, so člani uredništva in uprave „Romana“ ter osebje tiskarne, v kateri se list tiska.

Kako se nagrade odpošljejo.

Imena nagrajencev se objavijo najkasneje teden dni po končanem žre-

banju v „Romanu“, nagrade pa se dostavijo nagrajencem najkasneje štirnajst dni po žrebanju. Poštuno, ovojnino in prevoz iz Ljubljane do kraja, kjer nagrajenec stanuje, plača nagrajenec sam.

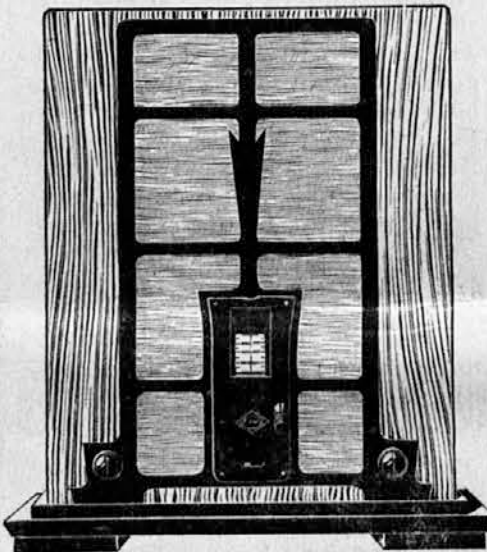
Nagrade

GLAVNA NAGRADA ŠIVALNI STROJ SINGER — IDEAL VSAKE GOSPODI-NJE

Šivalni stroj Singer, vrste 66 K 4, je najmodernejši in najpopolnejši šivalni stroj, kakršnega si želi vsaka gospodinja. Stroj služi za šivanje, vezenje, krpanje in prikrojavanje. Je iz najboljšega materiala in je v okras vsaki sobni opravi. Pogrezljiv, s 3 predali in električno svetiljko.

Vrednost Din 5800.—

Radio aparat Eumig 152 s 3 žarnicami in vdelanim magnetno-dinamskim zvočnikom. Z njim lahko poslušate postaje na valovih od 200—2000 m. S svojo

lično zunanostjo je v okras vsake sobe. Vse evropske postaje z valovno dolžino od 200—2000 m slišite z njim zelo čisto in glasno. Radio aparat, ki zadovolji tudi poslušalce z največjimi zahtevami. Kupljeno pri tvrdki Jugosport, Ljubljana, Dalmatinova ulica.

Vrednost Din 3500.—

Gramofon „His Master's Voice“ lično izdelan v obliki kovčega. Njegova občutljiva membrana reproducira god-

bo in petje z vsemi odtenki, zato je v veselje najbolj razvajenim poslušalcem gramofonske godbe. Kupljeno pri tvrdki Jugosport, Ljubljana, Miklošičeva ul. Vrednost Din 2400.—

Gramofon „Odeon“ v obliki kovčega in najelegantnejši opremi črne barve z zelo občutljivo membrano.

Vrednost Din 1300.—

Eleganten gramofon v obliki kovčega modre barve z zelo prijetnim zvokom.

Vrednost Din 1200.—

Kompletni 32 delni jedilni servis iz finega porcelana v prvovrstni izdelavi, nabavljen pri tvrdki J. Klein, Ljubljana, Wolfova ulica.

Vrednost Din 670.—

Krasna „Lubin“ kasetna z dozo za puder in dvema stekleničicama parfuma „Lubin“, darilo drogerije „Adrije“, Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Vrednost Din 350.—

Dve nagradi: po 1 par kompletnih smučk znamke „Beka“, domačega izdelka iz prvovrstnega jesenovega lesa, temnorjave, dvakrat impregnirane.

skupaj Din 650.—

Fotoaparat „Agfa-Box“ 6X9, črne barve, z dobro optiko, v precizni izdelavi.

Vrednost Din 260.—

Fotoaparat „Fita“, za navite filme, primeren za v žep, ker zavzema malo prostora.

Vrednost Din 240.—

Devetdelni kavni servis iz prvovrstnega materiala, v lični izdelavi.

Vrednost Din 220.—

Devetdelni čajni servis enako dobre kvalitete.

Vrednost Din 220.—

Šest nagrad: trije ženski in trije moški dežniki, prvovrstni izdelek domače tovarne Vidmar, Ljubljana, Mestni trg, v vrednosti Din 129.— do Din 208.—

Skupna vrednost Din 1012.—

Tri nagrade: dvosedežne sportne sanke, zelo trpežne, iz jesenovega lesa.

Vrednost trikrat po Din 160.—

Skupna vrednost Din 480.—

Originalni „Gillette“, brivski aparat s ščetko, milom in zrcalom, posebno pripraven za potovanje.

Vrednost Din 180.—

Garnitura za manikiranje v finem etuiju iz usnja, krasno darilo.

Vrednost Din 135.—

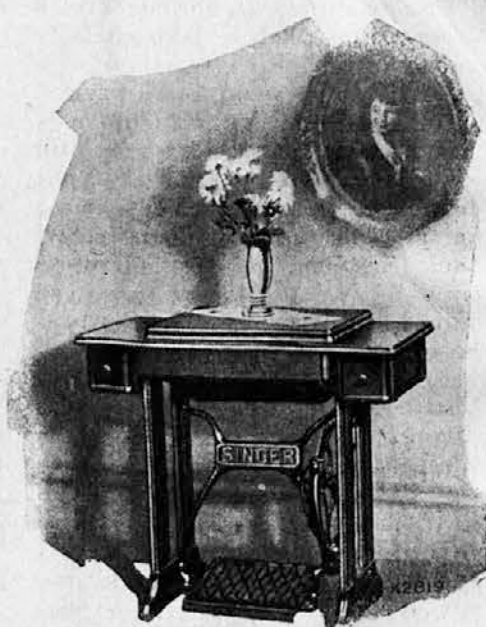
„Houbigant“ doza s pudrom, šminko in rdečilom za ustnice, najnovejši model.

Vrednost Din 135.—

Dve nagradi: po ena Coty-doza s fino parfimiranim pudrom po 78 Din.

Skupna vrednost Din 156.—

Štiri nagrade: po ena „Luxol“ šatulja s steklenico kolonjske vode in pri-

GLAVNA NAGRADA: šivalni stroj Singer za 5.800 Din

jetno dišečim milom v vrednosti Din 45 do 80.

Skupna vrednost Din 250.—

Šestdeset nagrad: po en izvod Župančičeve jubilejne zbirke pesmi „Naša beseda“, kartonirane v ličnem dvobarynem ovitku, na finem papirju (knjigarniška cena Din 60.—).

Skupna vrednost Din 3600.—

100 nagrad: po ena originalna fotografija največjih filmskih umetnikov na „Hochglanz“-papirju, v velikosti 21 × 26 cm, kakršne se v trgovinah ne dobe, à Din 40.—

Skupna vrednost Din 4000.—

50 nagrad: po ena zbirka 7 različnih filmskih slik na umetniškem kartonu, format 25 × 32 cm v zelenkasti barvi. Vrednost zbirke Din 70.—

Skupna vrednost Din 3500.—

Vsi ostali reševalci nagradne zloženke, ki izpolnijo pogoje, pa jim žreb ni prisodil nobene gornjih nagrad, dobe po eno filmsko sliko v formatu 25 × 32 cm na umetniškem kartonu, zelenkaste barve, v vrednosti à Din 10.—. Skupna vrednost najmanj Din 20.000.—

*

Zloženka, ki jo je treba rešiti, je na 8. strani

ENA IZMED NAJLEPŠIH NAGRAD:

Kompletni 32 delni jedilni servis iz finega porcelana v prvovrstni izdelavi vrednosti 670 Din.

Da ne bo nespোরazumljenja!

Mnogi gg. naročniki nas prosijo pojasnila, ali morajo še posebej kaj plačati, da dobe pravico do nagrad. Ne; če poravnate vsaj polletno naročnino za list (40 Din) in pošljete pravilno rešeno zloženko, dobite vse pravice do tekmovanja za nagrade. Če pa kdo več nakaže, se mu bo seveda tudi to štelo v dobro pri naročnini.

MOST VZDIHOV

ZGODOVINSKI ROMAN
NAPISAL MICHEL ZÉVACO

8. nadaljevanje

Novim naročnikom pošljemo brezplačno neskrajšan ponatis dosedanjih 7 nadaljevanj!

„Zdaj ste se pomirili.“ mu je dejal nekega dne.

„Da, da, zdaj sem miren.“ je rekel Roland s pretresljivim nasmehom. „Vidite, popolnoma miren sem.“

„Za to boste pa tudi poplačani...“

„Poplačan?“ je vzkliknil Roland in oči so se mu zasvetile. „Kako?“

„Dobili boste tolažbo svete cerkve. Častitljiv duhovnik se zanima za vas in je že dobil dovoljenje, da vas obišče... in vam da tolažbe.“

„In kdaj pride?“

„Še danes. Veliko dobroto so vam izkazali. Zakaj večina mojih jetnikov umro, ne da bi se prej spravili z Bogom...“

„Z Bogom!“ je zamrmral Roland. „Boga sem zaman iskal v svoji vestil...“

Ko je ječar odšel, je začel mladi mož razburjeno hoditi po celici gor in dol, nestrpno čakaje odseva zunanega življenja, ki stopi zdaj k njemu v temo.

In res so se kmalu odprla vrata, in na pragu se je pokazal duhovnik.

Njegova glava je bila pokrita s kuto.

Roland je stekel k njemu in ga zgrabil za roke.

„Blagoslovljeni bodite.“ je rekel z vročim glasom, „blagoslovljeni, da se niste pomišljali priti k ubogemu jetniku, ki ga je vse zapustilo!“

„Sin moj.“ je odvrnil duhovnik, „ne zahvaljujte se meni. Gospodu se zahvalite...“

„Gospodu!... Pustite ga, kjer je!... Zaklinjam vas, povejte mi o ljudeh, ki so mi dragi...“

„Nesrečneži!“ je kriknil duhovnik. „Koliko ste morali trpeti, da celo Boga tajite!“

Roland je zaškripal z zobmi.

„Bog ne mara zame, zakaj bi potem jaz maral zanj!... Če ste človek, če bije srce v vaših prsih, odgovorite mi!“

„Trpeti ste morali!“ je ponovil duhovnik s čudnim glasom.

„Trpeti! Oh! Ure in ure sem rjovel v tišini tega groba, z glavo sem butal v zidove, jokal sem, ječal, klical človeško pravico, strahovi blaznosti so prhutali okoli moje glave, krvavel sem iz nohtov od brezumnega razbijanja po železnem okovju vrat — trpel sem in še zmerom trpim, gospod, trpim, kakor bi mi bila sleherna minuta tega peklenškega življenja nova smrt!...“

Čudno: zdelo se je, da se duhovnik naslaja ob teh besedah.

„Da.“ je rekel, in Roland je v drugič vtrepetal ob njegovem glasu. „Vidim, da reš zelo trpite.“

Roland se je spustil na kolena.

„Mogoče se me boste usmili.“ je rekel in s silo zatrl ihtenje. „Saj ne veste, ne morete vedeti, kaj se pravi dneve in mesece premetavati v glavi vedno isto vprašanje, ne da bi dobili odgovor. Predstavljajte si, gospod, da so vaš oče, vaša mati, vaša zaročenka, vse kar vam je drago na tem svetu, nekaj korakov od vas, onkraj zidov, in veste, da pretakajo krvave solze...“

Roland je zdaj govoril tiho, skoraj šepetaje. Bilo je kakor tožba mučene živali, kakor ječanje mladega psa, ki ga bičajo in ki dviga h krvniku svoje začudene, žalostne oči.

„In najstrašnejše.“ je nadaljeval Roland, „da so me vrgli v ta pekel, ne da bi mi bili povedali, zakaj, ne da bi me bili zaslišali... O, če bi mogel pred Svet Desetorice... O, če se to zgodi.“ je dodal in krčevito stisnil zobe, „o, potem bom rešen... Altieri... moj prijatelj Altieri... in drugi...“

„Altieri!“ ga je gluho prekinil duhovnik.

„Da, Altieri!... Ali ga poznate?... O, gospod, povejte...“

„Ne poznam ga!“

„Vseeno!... Poiskali ga boste... povedali mu boste, kaj ste videli, kaj ne?... Povedali mu boste, da se moj glas trga v ihtenju... Mislijo, gospod, da sem blazen... o, vem, samo zato me nočejo poklicati na zaslišanje... Toda vi, gospod, vi, ki ste človek usmiljenja in pravice, vi boste potrdili, da me lahko zaslišijo...“

„Da, da, pomirite se... povedal bom...“

„O!“ je zavpil Roland, skočil na noge in prijel duhovnika za roko. „Dvakrat bodite blagoslovljeni!... Vaše ime, gospod, ime mojega rešitelja!“

„Hlapec Gospodov sem, to je moje edino ime... Pomirite se, še danes storim vse potrebno...“

Duhovnik se je obrnil, hoteč oditi.

„Ostanite še, zaklinjam vas... tako mi je, kakor bi se vrnila luč v mojo ječo...“

„Dovolili so mi le nekaj minut, in te so minile.“

„O, tako rad bi...“

Rolandu je zadrnilo grlo. Roke so se mu krčevito stisnile v pest, da so se mu nohti zasekali v dlani.

„Česa bi radi, prijatelj?“ je vprašal duhovnik.

S tihim, komaj slišnim glasom je Roland zaprosil:

„Povejte mi o Leonori...“

„Te osebe ne poznam, ubog duhovnik sem...“

„Pri kateri cerkvi?“

„Pri Materi božji Formoški.“

Roland je kriknil od veselja.

„Ona prebiva dva koraka od vas.“ je zahlipal. „Leonora... Dandolova hči!...“

„Ah, res...“

„Nu, vidite!“

„K njej pojdem... povem ji... Toda čas hiti... Vidite, ječar že prihaja pome!...“

„Kdaj se vrnete?... O, kmalu, kaj ne?... Dajte, recite!...“

„Da, da... čez nekaj dni... takrat izveste vse, kar bi radi vedeli...“

Roland je hotel zajecljati besede zahvale. Toda iz njegovega stisnjenega grla ni prišel glas. Le z očmi je spremljal duhovnika, ko je odhajal. Potem so se vrata zaprla.

Na stopnicah je duhovnik spustil kuto, da si otre čelo, ki je bilo pokrito z ledenim znojem. In prikazal se je Bembov obraz, spačen v zlobnem režaju.

„Pravili so mi.“ je mrmral, „da doživiš čudne reči, če s pametjo vlivaš obsojencem zdaj nade zdaj obupa v srce...“

XIII

Dandolo rešen

Odidimo iz tega pekla in pogledajmo nekoliko v svet živih.

Tri leta so minila od vstaje, ki so jo oboroženci generalnega kaptana Altierija s toliko krutostjo udušili. Spomin na tisti žalostni dogodek je čedalje bolj blede in naposled so ga Benečani popolnoma pozabili. Le oni, ki so jim na trgu Sv. Marka ubili očeta ali brata, so si še vedno potihem pripovedovali o prizorih tistega strašnega krvoprelitja.

Foscari je bil zdaj beneški dož.

Vladal je z nasiljem in vsak dan iznova v dejanjih izvajal politični aksijom, da je bolje, če se te ljudstvo boji, kakor bi te ljubilo. Sicer pa je bil spretno porazdelil najvišjo moč v državi med ne-

katere odlične patricije. Altieriju je še povečal vojaško oblast.

Bembo je opravljal svoj duhovniški poklic. Mimo tega je bil stalen gost v doževi palači, kjer je imel z dožem dolge in skrivnostne razgovore.

Imperija je še tisto noč, ko so Rolanda vrgli v ječo, izginila iz Benetk. Pravili so, da je šla v Firenzo. Nekega dne pa se je nenadoma

Kolinska
TVORNICA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA
je
KOLINSKA KAVA!

spet prikazala v palači, ki jo ji je bil Davila podaril, in njen sijaj je Benečanom spet jermal vid.

Toda zdaj ni bila več sama v palači. Pripravila je v njej stanovanje za dekletce kakih dvanajstih let. To dekletce je bilo čudno podobno Imperiji, in kurtizana ga je oboževala z vsem ognjem, ki je goril v čustvih te ženske.

Ali je Imperija pozabila Rolanda? Ali se je kesala zločina, ki ga je bila storila na Bembov pritisk in iz žgoče ljubosumnosti? Kaj jo je bilo poklicalo nazaj v Benetke? Vse to bomo izvedeli.

Tri leta so torej minila od tistih dob.

Nekega septembrskega večera je Leonora v hiši na Olivolskem otočju po končanih gospodinjskih poslih stopila k očetu, ki jo je nemno opazoval pri delu. Kakor vsak večer mu je ponudila svoje čelo v poljub in rekla:

„Lahko noč, oče...“

Danes in jutri

dobite položnice. Ne odlašajte in poravnajte naročnino čimprej. Po možnosti nakazite 40 Din za polletno naročnino, da boste imeli pravico do nagrad!

Koliko majhnih krivic

doživimo dan za dnem! Koliko nevesčnosti prinese vsakdanje življenje, nam ali našim bližnjim. Kolikrat bi se zato radi komu zaupali in potožili!

Pišite nam

in povejte, kaj vas teži! Skrbno bomo prebrali in pregledali, če treba, popravili, in če ne boste napisali nič protizakonitega,

bomo natisnili.

Pazite le na dvoje: vse, kar napišete, mora biti resnično, in glejte, da nikogar ne žalite!

Dandolo je prijel hčer za roke. „Ostani še malo, otrok moj,“ je zaprosil. „Rad bi govoril s teboj...“ Leonora je brez besed sedla. V vsej njeni pojavi se je kazala neka mehaničnost, ki jo je delala čudno otopelo in brezbržno.

Še zmerom je bila čudovito lepa. Čeprav ji je obraz skoraj neprestano pokrivala bledica in ji ni nikoli nasmešek razklenil ustnic, in čeprav so bile njene črte kakor okamenete, so njena lica vendarle ohranila tisti nedopovedljivi čar, ki si brez njega ne moremo misliti prave lepote. Rekli bi celo, da je ta deviška lepota prešla v harmonijo kipa; bila je ko marmor, in celo negibnost njenih črt, ki se niso iz njih nič več zrcalila čustva, je pridajala njeni lepoti neko neopredeljivo plemenitost. Ni bila otožna; nihče je ni nikdar zalotil pri sanjarenju ne pri joku. Le z doma ni več hodila. Nič več ni bila Madona siromakov. Bilo je, ko da se je radovoljno umaknila iz sveta.

Dandolo jo je še zmerom držal za roke in jo pozorno opazoval.

„Kako mrzle roke imaš, otrok moj!“ je rekel naposled.

„September je letos mrzel,“ je pokojno odvrnila.

In spet je nastala tišina.

„Ali veš,“ je zdajci povzel Dandolo, „kaj sem pravkar mislil?“

„Čakam, da mi poveste, oče.“

„Mislil sem, da si ravno dopolnila dvajset let.“

Leonora ni odgovorila.

„Dvajset let,“ je nadaljeval in jel hoditi po sobi z rokami, prekrižanimi na hrbtu, kakor je bila njegova navada. „Dvajset let pri nas ni več prva mladost... Poslušaj, Leonora...“

„Oče,“ ga je prekinila deklica s trdnim glasom, „že večkrat ste mi hoteli govoriti o poroki z Altierijem... Vztrepotali ste... Ali mar ni ste imeli tega v mislih? Prav, pa govoriva, ko želite. Omenili ste mojo mladost. Pustiva to. Zame ni več mladosti ne starosti. Govoriva torej o vaših koristih, zakaj moje ne pridejo več v poštev.“

„Motiš se, otrok... za tvojo srečo gre.“

„Če je tako, oče, bo stvar brž urejena. Ne želim si druge sreče kakor te, da smem živeti v tej hiši, kjer sem prebila svoje detinstvo, in umreti, kadar pride moja ura.“

Dandolo je odrevenel. Te odločnosti ni pričakoval.

Toda takoj se je spet osvestil.

„Tak ne maraš uslišati Altierija?“ je vprašal s tresočim se glasom.

„Ne njega ne nikogar drugega, oče.“

„In se res nočeš omožiti?“

„Nikoli.“

Dandolo je prebledel. Potem pa je nenadoma stopil k Leonori.

„In če ti povem, da je moja sreča, čuješ, moja sreča odvisna od te ženitve!...“

„Razumem, oče: premoženja nimate več, in moči tudi ne. Altieri pa je bogat in močan. Vrhu tega me ljubi. In dal vam je razumeti, da bi me bil pripravljen kupiti in plačati ceno, ki jo boste zahtevali.“

„Trde so tvoje besede, trde za starega očeta,“ je rekel Dandolo s trepečočim glasom.

Leonora je ostala brezčutna.

„Zakaj me hočete žrtvovati? Zakaj se ne marate sprijazniti z življenjem, kakršno zdaj živiva? Slavohlepni ste, oče. Toda verjemite mi: če hočete zadostiti svojemu slavohleplju, potem se ne dotikajte mojega srca, zakaj strli bi ga kakor tole čašo.“

To rekši je vzela v roke stekleno kupico in jo brez napora zdrobila. Drobna kapljica krvi se je zalesketala na njenih prstih.

„Ne gre mi za slavohleplje!“ je takrat gluho rekel Dandolo. „Za življenje mi gre!“

„Za življenje!“

„Vedi torej vso strašno resnico: že tri leta sem zaznamovan in le Altierijevemu prizadevanju se moram zahvaliti, da sem še prost. Če se ti poročiš z njim, postanem nedotakljiv, zakaj potlej se nihče ne

Poslajte čimprej rešeno nagradno zloženko in 40 Din za polletno naročnino za list! Čas hiti in nagrade bo treba kmalu razdeliti! Glejte, da ne pridete prepozno!

bo upal pokazati name. Če se ne poročiš z njim, sem izgubljen... Zdaj veš: v tvojih rokah sta moja svoboda in življenje... Izbiraj!... Odkrito govorim, kakor si ti odkrito govorila. Ne obračam se na tvoje srce... ne vem, kaj je z njim. O, otrok moj, ubogi moj otrok! Ali je mogoče, da si to ti, ki te gledam pred seboj, z nabranimi obrvmi, snujočimi kdo ve katero trdo misel... Toda ne bom ti več govoril... Če me jutri teden zgrabijo in vržejo v ječo, če bom moral tudi jaz čez Most vzdihov — takrat porečejo, da si ti, neprirodna hči, obsodila starega Dandola na umiranje v ječi globoko pod zemljo!“

S temi besedami je šel, opotekaje se od razburjenja, ki ni bilo hlinjeno.

Leonora je obsedela na stolu. Njene prsi niso nič burneje utripale.

Toda obraz ji je pokrila še prstenejša bledica.

Njene oči pa so ostale suhe...

Drugo jutro jo je oče dobil na istem mestu, negiben kip obupa.

Stopil je k njej in se dotaknil njenih ramen.

„Leonora!“

Deklica je vstala, kakor začudena, da je že dan. Očividno se ni

bila zavedla, da je prebila noč na stolu...

Kakšne misli so ji švigale po glavi v tisti strašni noči?

Kateri divji sklepi so se porajali v tem ubogem srcu?

Ko je zagledala Dandola, ki je v strahu in trepetu strmela vanjo kakor je nekoč Edip utegnil strmleti v Sfingo, je rekla s pokojni glasom:

„Oče, sporočite Altieriju, da sem pripravljena postati njegova žena.“

Dandolo je zavriskal od brezumnega veselja in hotel prijeto hčer za roke. Toda ona se mu je iztrgala. Odšla je v svojo sobo in se zaklenila vanjo. Krenila je proti naslanjaču, da morda do konca domisli svoje strašne misli.

Pa ni utegnula. Padla je po tleh, brez krika, onesvestila...

IV

Rov

Roland je dolgo čakal povratka dobrega duhovnika. Začel si je že očitati, da ga je nemara razžalil, ker ni hotel poslušati njegovih verskih opominov.

„Grd sem bil z njim,“ si je govoril. „Ko se vrne, ga poprosim odpuščanja. Ubogi vrli mož! Pri-

nesel mi je žarek luči, jaz pa sem se rogal njegovi veri, ko me ne bi bilo nič stalo, če bi bil prijazen z njim...“

Štirinajst dni je potrpežljivo čakal. Toda ob najmanjšem šumu je stekel k vratom, pridržal sapo in prisluhnil.

Ves ta čas je jasno stala pred njim Leonorina podoba. Tako jasno, da je govoril z njo, ko da bi bila pri njem. Tolažil jo je in ji govoril kakor otrok.

Ko pa je mineval čas, se ga je začel polasčati nemir. Obračal se je na ječarja, toda od njega ni dobil odgovora.

Nekega dne, ko je minilo že toliko časa, da ga ni mogel več preceniti, pa ga je vprašal naravnost:

„Kako dolgo je tega, kar je bil častiti duhovnik pri meni?“

„Leto dni bo tega,“ je povedal ječar.

Leto dni! Leto dni je že čakal!...

Roland se je zgrabil z obema rokama za lase in iz ust se mu je utrgalo zamolklo hropenje. Nato se je ječar vrgel na svoje kamenito ležišče.

„Prav!“ je zarenčal ječar. „Spet ga prijemlje! Nu, dokler ne po-divja...“

Po napadu obupa je Rolanda res napadla divjost.

Ti napadi so trajali več dni in s toliko silo, da je ječarja postalo groza in se ni več upal stopiti v celico.

In takrat je Roland spoznal še muke samote, popolne samote: nič več ni videl človeškega obraza, ne čul človeškega glasu — čeprav bi bila to samo ječarjev obraz in ječarjev glas.

Morda je tudi ječar dobil nova navodila, zakaj ne samo da ni več

7 dni

preteče med dvema številčkama

„DRUŽINSKEGA TEDNIKA ROMANA“

7 dni

ga čitajo njegovi naročniki in stalni čitatelji in

7 dni

roma vsaka številka iz roke v roko, da jo bere najmanj po pet ljudi.

7 dni

bero ljudje oglase v „DRUŽINSKEM TEDNIKU ROMANU“. Zato je razumljivo, da je vsakemu trgovcu in obrtniku v korist, če oglašja v „DRUŽINSKEM TEDNIKU ROMANU“.

stopil v Rolandovo celico, tudi govoril ni več z njim skozi okence, ki mu je skozenj dajal hrano.

V tej dobi je Rolanda rešila samo ljubezen, ki je živela v njem z nezmanjšano močjo. Leonorino ime, ki ga je izgovarjal tisočkrat na dan, in njena neizbrisna podoba, ki je zmerom stala pred njim, sta mu bila vse, kar mu je še ostalo.

Njegova krepka natura ga je obvarovala telesne propasti, ki mu je grozila. V svoji celici ni bil nikoli pri miru; tako si je ohranil gibkost in moč udov. Tudi njegovi čuti, namestu da bi oslabeledi, so se, narobe, še bolj razvili: vid mu je postal tako oster, da je v popolni temi razločil tudi najmanjše predmete v svoji celici; polagoma se je naučil zaznavati glasove od zunaj, in zdaj pa zdaj so njegova ušesa prestregla petje čolnarjev, slabotno, komaj slišno kakor odmev z drugega sveta.

Ko je nekega dne hodil po celici, s tistim prožnim in naglim korakom, ki ga opažamo pri zvereh v kletkah, je zadel z ного ob črepino v kotu. Takoj se je spomnil, da je nekoč, ko ga je napadla divjost, vrgel na tla vrč za vodo in ga razbil. Ječar mu je bil nato prinesel drugega, črepine pa je pustil na tleh.

Te črepine so ga ranile na nogi, ko se je vanje zadel. Zakaj slavnostne šolne, ki jih je imel na sebi, ko so ga vrgli v ječo, je bil že zdavnaj ponosil in raztrgal. Tudi obleka mu je v capah visela z života. In da ni imel odeje, ki mu jo je bil ječar iz usmiljenja prinesel, bi bil gotovo že umrl od mraza.

Videč, da mu noga krvavi, je Roland sedel na kamenito ležišče in skušal ustaviti kri s krpo, ki si jo je odtrgal iz odeje. Tedaj je nenadoma začul od daleč glasove neke pesmi. Prisluhnil je kakor zamaknjen — vselej je tako prisluškaval, kadar so njegova ušesa prestregla glasove od zunaj.

Gramofoni in gramofonske plošče se kupijo najboljšje in v največji izbiri pri

JUGOSPORT

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta šte. 34

Zgodbice, ki jih življenje piše

Smrt starega Simona

Povedati vam hočemo zgodbico, ki se je pripetila pred kratkim v francoskem mestu Rennes. Resnična je kakor so vse, ki jih čitate na tej strani. Morda vas bo ta zgodba spomnila podobnih, ki se niso dogodile samo na Francoskem, nego tudi pri nas. Ali mar pri nas nimamo krajev, kjer imajo kakega polblaznega starca, ki se mu mladina posmehuje in roga in ga celo pretepa?

Simon mu je bilo ime. Kako je prišel v Rennes in odkod, ni nihče vedel, najbrž niti sam ne. Blizu sedemdeset let mu je bilo, sključen je bil, suh in bled in skoraj izstradan. Živel je zunaj mesta na polju, v vlažni votlini kraj potoka. V mestu so ga le redko videli — le takrat, kadar je prihajal po miloščino. Hitel je po cesti in godrnjal nerazumljive besede. Obleka je v capah visela z njega.

Dobri ljudje so mu hoteli pomagati in so mu podarili kake stare hlače in suknjič. Toda mož je bil čudak. Vzel je obleko in jo z blaznim smehom nesel in vrgel v potok, da se tako, kakor je rekel, oddolži dušam tistih, ki so utonili.

Simon se ni nikoli strigel ne bril. Če mu je kdo rekel, da ga bo peljal k brivcu, je začel od strahu vpiti, kakor da mu gre za življenje. Brivca se je bal še bolj kakor renskih otrok. Teh pa se je tudi po pravici bal. Kadarkoli so ga dobili na ulici, so ga začeli tepsti s palicami, dokler ni obležal na cesti. Najhujši je bil André Paine, trinajstletni sin bogatega trgovca. Ko je nekoč spet do nezavesti protopol ubogega starca, so ljudje to povedali njegovemu očetu, ki ga je ostro kaznoval. Pokvarjeni deček pa se je zato sklenil krvavo maščevati nad nedolžnim starcem.

Nekega dne je zbral svoje tovariše in vsi skupaj so šli, da poiščejo starca v njegovi votlini. Tam pa ga ni bilo. Tedaj so ga zagledali, ko je mirno in nič hudega ne sluteč prihajal od potoka, nesoč v roki vrč vode. Pobalini so navalili nanj, ga začeli tepsti in ga topli tako dolgo, da se je ves krvav brez zavesti zgrudil na zemljo. Potem so ga polili še z vodo iz vrča in odšli.

Od tistega dne se Simonu ni bilo več treba bati renskih dečakov. Dru-

gi dan so ga dobili delavci mrtvega na tistem kraju, kjer je obležal. Imel je več ran na glavi in zlomljene noge. Voda, ki so ga pobalini z njo polili, je zmrznila. In stari Simon je zmrznil v njej...

Mamica in Nuša

Petletna Nuša izprašuje mamico: „Koliko let si imela, ko si me krstila?“ (Nuša misli, da je krst isto kakor rojstvo.)

„Osem in dvajset!“ odvrne mama, radovedna, kaj bo zdaj slišala.

„In koliko jih boš imela, mami, kadar jih bom jaz dvajset?“ vpraša Nuša. Očividno so vse njene misli namenjene bodočnosti.

Mama izračuna in pove:

Ljubezen v Evropi

Neki Američan, ki ima dovolj denarja, da si lahko vsako leto ogleda nove kraje, je napisal v nekem pariškem listu, kako misli o ljubezni. Po njegovih izkustvih je ljubezen v Nemčiji socialni problem, v Avstriji posel, na Madžarskem strast, v Romuniji poklic, v Italiji narodna dolžnost, v Rusiji žaloigra, na Švedskem sport in na Angleškem strašilo. V Ameriki je ljubezen luksuz, v Južni Ameriki trajno stanje, na Francoskem pa zabavno kratkočasje.

Obziren najemnik

„Ali imate otroke, pse, mačke, klavir, radio ali gramofon?“ vpraša gospodinja gospoda, ki je prišel gledat stanovanje, da ga vzame v najem.

„Ne, ničesar. Pač pa imam staro nalivno pero, ki že nekoliko škrip-lje. Ali vas bo to motilo?“

Pijana služkinja

„Janko,“ reče mlada žena vsa nesrečna svojemu možu, „pojdi z menoj v kuhinjo. Naša Ana se mi zdi tako čudna: pred prazno steklenico sedi, iz makaronov pa hoče splesti jopico!“

Nista ga razumela

Črt laja in veselo poskakuje pod božičnim drevescem.

„Ali ga vidiš našega psička!“ se zasmije mlada ženska. „Tako je, kakor bi se tudi on veselil božiča!“

Tedaj se Črt vzpne po njej. „Gotovo bi se ti rad zahvalil za klobasico!“ pohvali mož svojega psička.

„Čenče!“ takrat jezno zalaja Črt. „Ljudje nas res nikoli ne bodo razumeli! Saj bi vendar morala vedeti, da tudi nas pse ob določenem času primejo človeške potrebe...“

Varana žena

„Moj mož me neprestano vara z drugimi!“ toži mlada gospa svoji prijateljici. „Zato sem že začela dvomiti, ali so moji otroci sploh njegovi!“

„Tri in štirideset, srček.“ (Na tihem pa pomisli: 28 + 15 še dolgo ni 43).

Toda Nuša s tem odgovorom ni zadovoljna in toliko, da se ji ne ulijejo solze. Kakor vsi otroci bi tudi ona rada, da bi njena mamica vedno ostala mlada.

In očitaje reče:

„Vidiš, nisi prav napravila. Takrat bi me bila morala krstiti, ko ti je bilo štirinajst let.“

Radio — morilec

V Kanadi živi neki Južni Američan, ki mrzi črnce kakor more mrzeti le človek z južno krvjo. Zadnjič je govoril v radiu; sleherni njegova beseda je bila strup za zamorce. 10.000 km daleč v Južni Ameriki so ga poslušali njegovi rojaki. Njegov govor jih je tako podžgal, da so takoj vprizorili naskok na nesrečne črnce: 52 so jih linčali do smrti.

Nedvoumno

Francoska dvorjanka Ninon de Lenclos, ki v svojih mladih letih ni ravno skoparila z ljubeznijo, se je nekega dne znašla pred neprijetno nalogo. Morala je namreč svojemu oboževalcu grofu Segurju priznati, da prekine z njim razmerje, ker se je zaročila z nekim italijanskim knezom. V ta namen mu je napisala duhovito pisemce, ki mu je v njem povedala, kaj in kako. Grof pa ji je odgovoril:

„Zelo spoštovana gospodična! S hvaležnostjo potrjujem prejem vaše okrožnice z dne...“

Domače blago

Pred prazniki pride mlad zakonski par z dojenčkom v trgovino in kupi otroški voziček. Mlada mati položi otročička takoj v voziček in ga vsa srečna pelje z možem po ulicah domov.

Medpotoma opazita, da ju ljudje nekam čudno gledajo in se jima muzajo. Meneč, da nekaj z vozičkom ne bo v redu, si ga začneta natančneje ogledovati. In zdajci vse razumeta...

Prodajalec je bil namreč pozabil odtrgati z vozička listek, na katerem je bilo napisano: „Domače blago!“

Snubač

Tašča: „To vam povem: če postane moja hči vaša žena, pomeni to mojo smrt!“

Snubač: „Velja!“

Nesporazumljenje

V odlični restavraciji se razburja neki gost:

„Natakar, ali ne vidite, da je krožnik moker?“

„Motite se, gospod,“ ga zavrne natakar. „To je juha!“

Moderna snubitev

„Gospod direktor, ljubim vašo hčer in vam sveto obljubim, da jo bom vedno nosil na rokah, če —“

„Nu, če?“

„Če mi poprej pomagate na noge!“

Za novo leto 1932

Za nami je leto, ki smo si od njega toliko obetali, pa nam je tako malo dobrega dalo. Leto, ki je vse izraženo v besedah: kriza, redukcija, brezposelnost.

Grenko je bilo to leto, a vendar je minilo. In zato ne maramo izgubljeni z njim besed: hvala Bogu, za nami je! Zdaj moramo gledati v bodočnost z vedrimi, pogumnimi očmi.

Politiki in narodni gospodarji trde, da je val krize že začel poje-njavati. Upajmo, da je res.

Novo leto je prehod iz preživljene dobe našega življenja v novo, neznano dobo. Ko stopamo v to dobo, ko delamo načrte zanjo, moramo biti oprezni. In prvi ukaz, ki ga moramo izpolniti v novem letu, je ta: učimo se iz naukov, ki nam jih je dalo staro leto.

In najvažnejši nauk starega leta je nauk, kako se bomo borili proti kugi, ki danes upropašča narode — proti kugi brezposelnosti.

Zakaj delavci nimajo dela? Ker tovarne manj izdelujejo. Zakaj manj izdelujejo? Ker se njihovo blago premalo kupuje.

Če bodo v novem letu tovarne več delale, bodo lahko zaposlile več delavcev. Zato pa bodo morale več prodati. To pa je naša stvar — nas vseh, ki kupujemo.

Kadar boste torej šli v trgovino, se najprej vprašajte, ali je blago, ki bi ga radi, domače. Pri nas se izdeluje domala vse, kar potrebujemo za vsakdanje življenje. Kar se ne izdeluje, nam ni nujno potrebno, ali je luksuz ali pa se da zamenjati s čim drugim.

Če bomo vsi kupovali naše blago, se bo kadilo iz dimnikov naših tovarn in naš delavec bo imel dela.

Še to. Kadar se človeku bliža katastrofa, izgubi glavo. In izkustva uče, da se takrat ljudje najrajši vržejo v vrtinec življenja, da vsaj za trenutek pozabijo vsakodnevne skrbi. Ne izgublajte glave! Ne razsipavajte! Omejite se na najpotrebnejše, črtajte vse nepotrebne izdatke in delajte! Idite z optimizmom in dvignjenim čelom v novo leto in ne prezrite naukov, ki vam jim je dalo staro leto. Potem boste imeli uspeha.

Vabilo na naročbo

Tistim c. čitateljem, ki bi se želeli naročiti na Družinski Tednik „Roman“, priporočamo, da se poslužijo spodaj natisnjene naročilnice, ki naj jo izpolnijo, denejo v kuverto in napišejo nanjo naslov: Upravi Družinskega Tednika „Roman“, Ljubljana, Breg 10/II. Na kuverto prilepite znamko za 25 par in napišite „Fiskovina“.

NAROČILNICA.

Upravi Družinskega Tednika „Romana“ v Ljubljani.

Z današnjo pošto sem Vam nakazal po poštni hranilnici naročnino za vaš list v znesku Din za četrta leta, pol leta, vse leto. Naročnino bom plačeval vedno vnaprej in sicer četrtletno po 20 Din, polletno po 40 Din, vseletno 80 Din. Prosim, da mi takoj začnete pošiljati Vaš list na spodnji naslov:

Ime in priimek:

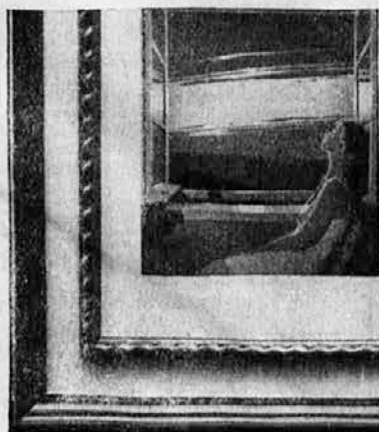
poklic:

Kraj:

zadnja pošta:

Naročilnico izpolnite razločno. Nezaželjeno prečrtajte.

¹ Če položnice nimate, pišite ponjo!

OKVIRJI, SLIKE,
OGLEDALA, STEKLO,
PORCELAN

KLEIN
LJUBLJANA
WOLFOVA ULICA ŠT. 4
Telefon št. 33-80

